

Földrajzi kérdés:

Mi a neve azon állami ménessel bíró pusztának Komárom megyében, a hol keleti jellegű (arab) telivér- és félvér-lovakat tenyésztnek s e czélből egyenesen Arábiából hoztatnak lovakat? A ménésbirtokon tenyésztnek bérni szarvasmarhát tenyészállatok nevelése czéljából, gyapjútermelő (merinoi) és hústermelő (angol) juhokat?

Történelmi kérdés:

Mi volt a neve azon friauli ősrégi főnemesi családból származó grófnak, a ki az osztrák hadseregben végig harczolta az 1793—94-iki flandriai és 1796-iki olasz hadjáratokat? Mint vezérőrnagy részt vett az 1809-iki olasz hadjáratban; itt altábornaggyá lépett elő s Magyarországra küldetett, hol az insurgensek komáromi visszavonulását fedezte; 1813-ban győzelmesen harczolt Drezdánál és Kulmnál; táborsernagy lett s a lipcei ütközetben az egyik osztrák hadtestet vezette; meghalt Bécsben, 1822 jul. 23-án.

Természetrizai kérdés:

Mi a neve a pozsgafélék rendjébe tartozó azon növénynek, a melynek levele szőrös, gyökleveli tömött lombroszát alkotnak; virágai rózsaszínűek, biborpiros csikokkal. Falakon és háztetőkön terem, de ültetik is?

Képrejtvény.

Megfejtési határidő 1899. december 3.

A 7. számban közölt fejtörő kérdések megfejtése: Számtani kérdés: 115 és 16 vagy 38 és 13. Földrajzi kérdés: Bálványosvár. Történelmi kérdés: Dszingisz khán (a nagyon hatalmas khán). Képrejtvény: Az embereket csak akkor tartjuk értelmeseeknek, ha egy nézetben vannak velünk.

Helyesen fejtették meg: Szimneyi Merse Zsigmond, Krumpschink Kálmán, Wessely Imre, Bátori Oszkár, Kovács Sebestény László, Singer Gyula, Békey Ödön, Majorovits Lajos, Balassa László, Kéler Tibor, Zomody József, Székér Gábor, Vágó Károly, Ascher Kálmán, Keresztessy Zsiga, Katz Bernát, Laufer Rezső és Ödön, Seefranz Géza, Wohl Béla, Bierbauer János, Dragovics István, Vadass Zoltán, Spitzer Jakab, Molnár Aladár, Klein Géza, Freyler József, Géczy Géza, Perbay Alajos, Ember István, Lamberger István, Póka Gyula, Techet Károly, Schwarz Béla és S., Pichler Sándor, Litsch Zoltán, Grosz Gyula, Hajós Rezső, Akay Elemér, Erdei Vilmos, Bartsch Sándor, Puskás Levente, ifj. Kukaczky Sándor, Gyapai József, Puskás Jenő, Andrassy Tibor, Salezmann Salamon, Osztróvszky József és Antal, Sebők

Dezső, Steiner Vilmos, Angyal Gyula, Farkas Lajos, Szabó Ferencz, Links Margit, Reichrath József, Klekner Rezső, Borosnyay Oszkár, Névedi Botka Andor, Kekés Kálmán, Grünbaum Lajos, Grünfeld Samu, ifj. Lszák Gyula, Dada András, Szécskay Dezső, Acs Nagy István, Istvánffy József, Jakabb Gyula, Schwitzer Zoltán, Soós Ignác, Szeremley Császár Loránd, Engländer Fülöp, Puskás Endre, Fuchs Dénes és István, Bohm István, Csandary Gyula, Podhradszky Kálmán, Bogdán Ernő, Barla Sz. József, Makoldy Győző, Ráday Zoltán, Rubner György, Singer Gyula, Marcsék Sándor, Havas Pál és Bandi, Beliczay Zoltán, Paczauer Ervin, Teesz Lajos, Kovács Gyárfás, Török László, Endre Antal, Lőrincz Ferencz és Dezső, Pick Béla, Bohdanezky Imre, Végh József, Balassy Miklós, Faragó Sándor, Bleier Imre, Gadits Béla, Jung Sándor, Weisz Hugó.

A jutalmul kitűzött könyvet, Vachottné «Szünórak» című művét Links Margit előzetünk nyerte meg Körnöczbányán.

SZERKESZTŐI TELEFON.

M. Győző. 1. Tudósító onnét már van. 2. A megfejtések a szerkesztőséghez intézendők. 3. A beküldött rejtvényeket átadjuk a rovatvezetőnek. — K. Gy. Minek e búsongás? A «T. L.» múlt számában is van hír működésükről, s így a külvilág mégis hall önökről. — T. A. «Egy álmom». Ezt a verset maga bizonyosan álmában írta. Csak öntudatlan állapotban lehet ilyesmit összeírni, hogy:

Egykor nagyon boldog valék:
Volt egy hordón ökölnyi lék,
Ezen bőven csurgott a bor,
Hozzá fogtam tehát jókor,
S bizva, hogy tán csak meg nem árt,
Szörpöltem az édes nektárt.
De egyszer csak recsen-roppan
S im a gazda is betoppán.
Gallérom, hogy meg nem fogta
Most frissiben, nos, ki tudja?
Senki?! 'sz ki is tudhatja azt?
— Mert ébredtem ágyam alatt.

A gazdának gallér-fogó markára inkább e versével szolgált rá, mint kortyondiságával. — Hornyák Géza. Gyöngyös. Az a diák, ki gyalog akar elmenni a párisi világiállásra. Erdei Károly, a debreczeni ev. ref. kolégium tanulója. E nyáron gyalog járta meg az utat a kálvinista Róma és az igazi Róma között. — Faragó Sándor, Nagykőrös. 1. «Komédiás Palkó» a negyeddéval végződik, Verne regénye sokkal tovább tart. 2. Palóczy, Sasváry, Theisz és Tiprav francia nyelv-tanai. (Megrendelhetők szerkesztőségünk útján.) — Spectator. Debreczen. Berkes Imre «Szalmaviskók» című kötete év végével jelenik meg. Gyűjtő-ívért forduljon a szerzőhöz. Hat gyűjtött példány után tisztelet-példányban részesül. — F. J. Szarvas. A «Téli este» hangja szívhez szóló, költői: az utolsó két sor azonban erősen megzavarja a harmóniát. — Beliczay Zoltán. Selmezbánya. Tessék Somogyi Nándor úrhoz, a párisi társas-utazásokat rendező vállalat igazgatójához fordulni kérdésével. (Erzsébet-körút 48.)

Lapunk kiadóhivatalában kapható:

Arany János Toldijának fejtegetése.

Összeállította

Dr. RUPP KORNÉL, főgymn. tanár.

Ára 30 krajczár.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMÁJA.

TANULÓK LAPJA

A nmélt. vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26808. sz. alatt, Budapest székesfőváros tanácsa által 1895. augusztus hó 20-án 7376. szám alatt ajánlott középiskolai ifjusági hetilap.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:	SZERKESZTI	FŐMUNKATÁRS:	SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
Negyed évre ... 1 frt 20 kr.	Dr. RUPP KORNÉL	GAAL MÓZES.	Budapest,
Fél évre ... 2 frt 40 kr.	Kiadja a Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet és könyvnyomda.		IV. ker., Egyetem-utca 4. szám.
Egész évre ... 4 frt 80 kr.	Megjelenik minden vasárnap.		Kéziratokat nem adunk vissza.

KÜLÖNÖS VÉGRENDELET.

Verne Gyula regénye. 10

Egyedül jogosított magyar fordítás.

— Készülődnie kellene, fiam! — mondá az anya.
— Van rá elég időm!
— No no, ... vigyázz, hogy el ne késsél!
— Miért törném magamat ebben a hóbertos kalandban? ...
— Fiam, csak nem gondolsz arra, hogy elszalaszod e jó alkalmat?
— Mely dűsgazdaggá tesz, nemde?
— Természetesen — viszonzá az anya, ki már arról álmodozott, hogy a fia többszörös milliomos. Ó, az édes anyák mind egyformák! — Fogj hozzá a készülődéshez!
— Majd holnap ... vagy holnap után! ... Van rá még elég időm!
— Mit akarsz magaddal vinni?
— Ecseteimet, festék-dobozomat, és a bornyomat, mint a katonák.
— Hátha Amerika határára találnak küldeni?
— Mit bánom én, akár a világ végére is!
Ezt az embert ugyancsak nem izgatta a hatvanmillió örökség.

Lissynek volt elég ideje készülődni, reá csak Max Réal elutazása után tíz nappal kerül majd a sor. Jovita panaszkodott is e miatt. Nagyon türelmetlen volt.

— Milyen baj az, kedves Lissym, hogy te az ötödik helyre jutottál!
— Nyugtasd meg gyöngö szivecskédet, Jovita, sem baj, sem szerencse!

— Kérlek, ne beszélj így! ... Még megfordul a szerencse, ha te olyan közönyös vagy.
— Hallgass ide, Jovita, hiszed te komolyan — Hogy te leszel a győztes?
— Azt.

— Nemcsak hiszem, hanem biztosan tudom, a minthogy azt is tudom biztosan, hogy mind a harminczkét fogam ép még.

Lissy jóízűen nevetett, Jovita pedig megbotránkozott. A Titbury pár aggódva «drukkolt»,

hogy vajjon hány ezer dollár tétet kell majd fizetniük, ha a sors nem lesz kedvező, s olyan országokba küldik, a hol a játék törvényei szerint bele kell majd nyulniok a zsebökbe.

Végre emlékezzünk meg Crabberól is.

A tömérdek ember csak evett, ivott és aludt. Naponta az ebéd végéig hatszor eléje állították, s ő addig nem kelt felt az asztal mellől, míg az utolsó falásig el nem fogyasztotta. Hogy mi vár reá a jövőben: az őt nem bántotta. Elvégre még a világ végén is talál kocsmát, a kocsmában pénzért adnak enni és inni, Crabbenak pedig enni és inni kellett mindennap hatszor. Milner úr, az idomító, annak a jelentőségéről sem feledkezett meg, hogy Crabbera nézve milyen nagy reklám, hogy ő is közte van a «hat»-nak.

Chicago minden lakója izgatottan várta április 30-dikát, mert ezen a napon kellett a nagy játéknak megkezdődnie. És ime a könnyelmű Max Réal kapta magát, s 29-dikén felült a vasutra, s kiment a környékbeli falvak egyikébe, hogy vázlatokat készítsen.

Édes anyja nagyon izgatott volt, félt, hogy fia 30-dikán nem lesz jelen az Auditorium színpadján, s akkor aztán vége a fényes reménységnek, az anyai szív álmodta szép álmoknak.

Valóban ápril. 30-án senki sem tudta, hogy Max Réal Chicagóban van-e, vagy még falun festegtet.

Az Auditorium megtelt kíváncsiak ezerével; Thornbrock és Higginbotham B. György az Excentric-Club tagjaival pontosan megjelent, s midőn delet harangoztak, a közjegyző megrázta a koczka-dobozt, s kidobta a két koczkát ...

— Négy—négy!

— Nyolez — mondá rá Higginbotham B. György.

E szám a térképen Kansas-t jelentette.

VII. FEJEZET.

A ki először kél útra.

Másnap a chicagói nagy pályaudvaron rengeteg nép hullámozott. Valami rendkívüli dolognak kellett történnie ... avagy az az egyszerű turista-

ruhába öltözött utas lett volna csak e esődület oka, a ki a perronon végig ment, egyik kezében festődobozát, másikban a festőállvány összekötött részét tartva, utána pedig egy fekete ábrázatu szerecsen inas ment kis kézi kofferével? . . .

A vonat reggel 8 óra 10 perczkor volt indulandó.

A vasutak hálózata az Egyesült-Államok területén roppant sűrű, s minden irányban elágazó. Magában Chicagóban naponta háromszázezer utas érkezik meg és indul el.

A játékbán résztvevők tehát minden pillanatban elindulhattak az Egyesült-Államok bármelyik országába akár vasuton, akár hajón. Chicagóba jutni és Chicagóból elmenni tehát rendkívül könnyű dolog volt.

Max Réal idején visszaérkezett faluról, elvegyült az Auditorium nézőközönsége között, s ott volt, midőn Thornbrock közjegyző kihirdette a koczka - dobás eredményét. Midőn a nevét kérdezte Thornbrock, aggasztó csend volt a színházban, s csak Urrian menyidörgés-szerű hangja hallatszott:

— Nincs itt!

— Itt vagyok!

— szólalt meg ekkor Max Réal.

Az ifjú festő

előlépett, a kö-

zönség viharosan tapsolt, a mint a szinpadon megjelent.

— Útra készen? — kérde az *Excentric-Club* elnöke hozzá lépve.

Útra és . . . nyeresre készen! — felelé mosolyogva az ifjú művész.

Hodge Urrian olyan szemeket vetett reá, mint egy pápua, elevenen fel tudta volna falni.

Kymbale odament hozzá, megrázta a jobbját, s kedélyesen így szólott:

— Szerencsés utat, pajtás!

— Szerencsés utat önnek is, ha majd önre

kerül a sor, hogy felszedje a sátorfáját — viszonzá Max Réal.

Szíves barátsággal kezét szorítottak.

Hodge Urrian és Crabbe nem cselekedtek hasonlóképen; az igen dühös volt, ez pedig módfelett bárgyú az ilyen cselekedetre.

Titbury szívében az az őszinte kívánság vert csirát, hogy vajha az összes fizetségek az első utas nyakába szakadnának: vajha ő esnék be a «kút»-ba, ő kerüljön a «börtön»-be — s ott is maradjon — mind véges-végig.

A mint Max Réal Lissy előtt elhaladt, udvariasan meghajolva így szólott hozzá:

— Kisasszony, megengedi, hogy jó szerencsét kívánjak kegyednek?

— De hiszen ez a saját érdeke ellen volna, uram — mondá a leány kissé meglepetve.

— Sebaj, kisasszony, higgye meg, az ön szerencséjéért imádkozom . . .

— Köszönöm, uram! — felelé Lissy.

Jovita pedig halkan ezt súgta barátjának a fülébe:

— Csinos egy ember ez a Max Réal, de még jobb lenne, ha neked adná át az első-séget!

Az Auditorium nézőtere kiürült, s az első koczka-vetés eredményét azon este már mindenki tudta Chicagóban. Max Réal aznap este összecsomagolta a holmiját, másnap reggel a szívére ölelte édes anyját s megígérte neki, hogy mikor csak módját ejtheti, irni fog neki. Inasával gyalog indult el a lakásáról s a vonat indulása előtt tíz perczel érkezett meg.

Kanzasba két-három vonat is megy naponta Chicagóból. Max Réal nem sokat gondolkozott azon, hogy melyiket válaszsza, felült az elsőre. Egyébiránt így vélekedék:

— Még nem jártam Kanzasban, most legalább alkalom kínálkozik arra, hogy megismerkedjem

— VAN RÁ ELÉG IDŐM!

Amerikának ezzel a «pusztá»-jával, a mint Kanzasst nevezni szokták. Kanzasban canadaiak is laknak, e szerint úgy megyek oda, mintha haza mennék. Azt a részt fogom fölkeresni, a hol ők tömegesebben laknak. E tekintetben a végrendelező nem korlátoz minket.

Csakugyan nem. Thornbrock utasításul csak azt mondotta, hogy elutazása napjától számítva a tizenötödik napon legyen Kanzasnak Fort Riley nevű városában, menjen el a táviró-hivatalba, hogy átvehesse a

czimére érkezendő táviratot. Ebben kapja meg a következő állomásra vonatkozólag az utasítást.

A Hypperbone-féle tervezet szerint csak három olyan mező van az Egyesült-Államok sakk-tábláján, a hol a játszófélnek csak rövid ideig kell tartózkodnia:

Louisiana (a tizenyolezadik mező), Nevada (a harminczadik mező) és Missouri (az ötvenkettedik mező).

Max Réal nem azért kelt útra, hogy rögtön Fort Rileybe menjen, s ott napról-napra várja a további utasítást, nem is választotta a Kanzasba vivő utak közül a leg-rövidebbet, hanem útba akarta ejteni azokat a városokat, falvakat, melyek őt, mint festőt érdeklik. Egy ideig vasuton, majd gőzhajón akarta folytatni az utat, sőt attól sem riadt vissza, hogy könnyű szerrel gyalog járja be Kanzasnak szebb vidékeit, s úgy érkezék meg Fort Rileybe a meghatározott időben.

Midőn Max Réal az állomáshoz érkezett inasával, ott már egy egész rakás kíváncsi embert talált. Ezek nagyjából fogadni akartak reá, s e czélból szükségesnek tartották, hogy a játszófelet szemtől-szembe lássák: vajjon hogy «festő», bizalmat gerjeszt-e bennök arra nézvést, hogy «befut» elsőnek.

Meg kell vallanunk, hogy a fiatal festő a chicagói sportembereknek nem igen tetszett. A játszó-félnek mi szüksége van festő-állványra, esetre, festékre, csak nem akar képeket pingálni mikor egyéb dolga sem lesz, mint utazni, s ügyelni arra, hogy pontosan ott legyen a kijelölt mezőn? Erre a feladatra komoly ember való, nem könnyűvéru művész, kinek valószínűleg a zsebe is üres, s a majdan fizetendő ezer dollárok alaposan zavarba ejtik: szóval belőle nem lesz «favorit», s

nem is vállalkozott senki arra, hogy elkisérje, s nagy összeggel fogadjon reá. A vasuti kocsi, melybe felszállott, megtelt ügyes-bajos kereskedőkkel, kiket üzleti érdek készített, hogy Chicagóból valamerre elmenjenek.

Törődött is Max Réal a száj-táti emberekkel! Elhelyezkedett a kocsiban, inasa fölragasztotta a koffert s egyéb czók - mókot a polezra; a gőzmasina sipja élesen füttyölt, s a vonat elindult.

A perronon összegyűltek között volt egy vérben forgó szemű úri ember is, a ki rettentő dühös szemét folyton Max Réalon hömpölygette. Olvasóink bizonyára tudják, hogy ez az úri ember Hodge Urrian volt. Az idő is kellemetlen

volt. Köd borongott a tájékon, az égen lomha szürke felhők nyújtózkodtak végig, s Max Réal nem gyönyörködhetett a tájék szépségeiben, mert nem látott bizonytalan körvonalaknál egyebet.

Illendő dolog lesz néhány szóval megemlékezünk Tommyról is, a fiatal festő néger inasáról, a ki gazdáját e meglepetésekben bizonyára gazdag úton elkísérte.

Tommy tizenhét éves volt, ő már szabadnak született, mert tudvalevőleg Amerika a humanizmus nagy dióségére, már ezelőtt mintegy harmincz esztendővel felszabadította a rabszolgákat.

A PERRONON VÉGIGMENT. . .

Tommynek a szülei még rabszolgák voltak, s abban az időben, mikor a rabszolgák felszabadítását kihirdették, éppen Kansas államban éltek, hova Tommy és a gazdája most igyekeznek. Igen jólelkű, igazságos gazdájuk volt Tommy szüleinek, s ők bizony tovább is ott maradtak, mert nem tudtak megválni a jólelkű uraktól.

Tommy úgy látszik, örökölte szüleinek ezt a hűséges ragaszkodását, mert midőn ez előtt két évvel szülei meghaltak, s ő Max Réalhoz jutott szolgálatba, úgy megszerette a vidám, emberséges derék fiatal festőt, hogy botal sem lehetett volna elkergetni.

Csak az fájt neki, hogy nem lehet egészen a gazdájaé, csak attól félt, hogy egy szép napon elküldi őt a festő. Sokszor mondta, hogy kár volt a rabszolgaságot eltörölni.

— Ugyan miért? — kérde tőle egyszer Max Réal.

— Mert ha én rabszolga volnék, s ha ön engem pénzen vásárolt volna meg, akkor én az öné volnék . . .

— Ugyan mi hasznod lenne belőle, fiam? . . .

— Hát akkor nem küldene el soha, a minthogy el szokták küldeni az olyan szolgát, a kivel nincsenek megelégedve.

— Ugyan, Tommy, ki beszél arról, hogy elküldelek téged? . . . De lásd, ha te rabszolgám volnál, akkor én téged bármely pillanatban eladhatnának . . .

— Sebaj, uram, mégis csak egészen más dolog eladni, mint elküldeni . . .

— Reád nézve mindegy volna az, Tommy. No, de ne aggódjál, míg hűségesen szolgálasz, egyszer majd megveszlek téged . . .

— Kítől, hiszen én nem vagyok senkié sem? . . .

— Önmagadtól . . . önmagadtól, . . . majd ha gazdag leszek . . . (Folyt. köv.)

KOMÉDIÁS PALKÓ.

10

Idegen elbeszélés nyomán írta Gaal Mózes.

Illusztrálta Neogrády Antal.

IX. FEJEZET.

Lizikát haza viszem.

Másnap délelőtt, mikor éppen a járásbíró úrhoz akartam menni, hogy a Lizika apja érdekében megkérjem őt, találkoztam a porkolábbal. Már messziről intett felém a kezével s kiáltotta:

— Igaza volt Vágner úr, az öreg komédiás ártatlan! Éppen most hozták be az igazi tolvajt. Az öregot még ma délelőtt kieresztjük.

Néhány órával utóbb kinyílt a börtön ajtaja, s a porkoláb intett az öregnek, hogy jöjjön ki, oda utasította őt a mesterasszony házához. Mi éppen készülődtünk, hogy asztalhoz ülünk, mert az ebéd készen volt. Persze még egy tányér, kanál,

kés, villa került az asztalra, s neki is le kellett ülnie közénk. Szegény roppant zavarban volt, alig mert az ételhez nyulni, keveset beszélt, s néha-néha lopva megsimogatta leányának a kezét. Az volt a legnagyobb öröme, hogy a leányát viszontláthatta.

Egyszer csak az utcáról csilingelés hallatszott, egy pej húzott holmi fura kis szekeret, melynek csak két kereke volt.

Igy hallottam, így láttam ezt én gyermekkoromban is.

— Lizika! — szólék halkán.

— Hallom, Pál, hallom.

És aztán kimentünk mind a ketten a kapu elé. Éppen odaérkezett a kétkerekű kocs, egy paraszt siheder hajtotta s ütötte erősen a kis pejket. Igen, a pejkót és nem a — szürkét.

— Hol van a kis szürke? — kérдем Lizikától.

— A szürke már régen megdöglött szegény. Útközben dült ki; apus mindjárt hívatta az állatorvost, de az sem segíthetett rajta.

És a mint így szólott, a szeméből kicsordult a könny.

— Ne sirj, Lizika, ne sirj, lásd, már jóra fordult minden.

Rázta a fejét:

— Nem fordult jóra minden, Pál, nézd csak, apus nagyon a szívére vette a dolgot, féltem őt erősen; ezt a nagy szégyent mégsem érdemelte meg!

Aztán az apa és leánya átköltöztek egy kis vendégfogadóba. Az öreg már készülődni akart, hogy tovább menjenek, de hirtelen rosszul lett. Kirázta a hideg, s ágyba kellett feküdnie. Én orvost hívtam, s az orvos rázta a fejét, mikor a beteget megvizsgálta:

— Sokáig fog tartani, de nagyobb veszély nincsen. A betegnek igen gondos ápolásra lesz szüksége.

Lizikának át akartam adni a megtakarított pénzemet, de nem fogadta el.

— Köszönöm, édes Pál, de ne gondold, hogy éppen olyan nagyon szegények vagyunk. Köszönöm, édes Pál!

Igy aztán nem tehettem egyebet, mint felváltottam őt a betegágnál, segítettem virrasztani. Vasárnaponként pedig, mikor már az öreg állapota jóra fordult, egész délután eldiskurálgattunk hármascskán.

Ezenközben pedig nagyon közeledett az idő, mikor nekem is búcsút kell majd vennem a mesterasszonytól. A szívemre, mintha nehéz, nehéz

kő hengeredett volna, ha reá gondoltam. Mikor Lizikára néztem, szerettem volna sirni . . . Ők is kezükbe veszik a vándorbotot, s aztán nem fogunk többé találkozni soha. Ha legalább valahol szegényeknek hazájuk volna, a hova levelet írhatnék, s megtudhatnám-e, hogy élnek-e még, s hogy mint vannak! . . . Megint tizenkét évnek kell eltelnie, mielőtt a véletlen összehoz egymással?

Mikor az utolsó este Lizika kikisért engem, a kapunál így szó-lott hozzám:

— A szüleid

házát, azt a ked-

ves házat üdvöz-

löm! . . . Soha-

sem voltam olyan

boldog és meg-

elégedett, mint

akkor . . . Még

most is látom lel-

kem szemével a

padot a házatok

előtt . . . s a ker-

tet, a kertben a

nagy körtefát.

Emlékszel Pál?

S nekem e sza-

vak hallatára úgy

rémlett, mintha

ott állanék a szü-

lői ház kapujá-

ban, mintha a

műhelyben lát-

nám édes apám-

nak a becsületes

arcát, édes

anyámnak sze-

rető mosolyát.

— Ne beszélj

arról, Erzsike, ne

beszélj — mon-

dám szomorúan,

— nincs nekem

már szülőházam! . . . Üres az már, senkisé-

várja, hogy hazaérkezzem . . .

Erzsi megszorította a kezemet, de nem szólott

egy szót sem. A szép fekete szeméből kiolvastam,

hogy szívéből sajnál engemet.

Ebben a pillanatban — a végső pillanatban —

sajátságos érzés fogott el. Az édes anyám hangját

hallottam, pedig tudom, hogy ő már rég pihen a

temetőben, mégis csak ő volt, ki így szólott hozzám:

— JERE VELEM, MENJÜNK EGYÜTT HAZA. . .

— Pál, ne ereszd el ennek a leánynak a kezét, vidd el magaddal, s meglátod, hogy a szüleid háza nem lesz néked üres!

Szót fogadtam édes anyámnak. Nem engedtem el az Erzsi kezét, még erősebben megszorítottam, s mondtam:

— Jere velem, Erzsikém, menjünk együtt haza, kezdjünk új életet, s legyen az is olyan, mint az áldott jó szülők élete volt. Hiszen te őket nagyon szeretted.

— Pál, nem tudom mit akarsz ezzel mondani — kiáltott fel Erzsi, de a keze nagyon reszketett az én kezemben.

— Értsd meg úgy, a mint mondtam, kérlek szépen értsd úgy!

Néhány pillanattal hallgatott, akkor aztán megszólalt:

— Tudod, hogy apust nem hagyhatom magára!

— De nem is engedném én sem, Erzsi! A két kis udvari szoba is üresen áll, oda majd bekvártélyozzuk őt, nem is lesz egyedül, mert az öreg Ferencz, — emlékszel még reá? — ő a tőzsomszédja lesz. Nagyon jól meg fognak egymással féni.

— Hát arra gondoltál-e, hogy mi vándorló komédiás-nép vagyunk, s hogy a szomszédok, a rokonok nyelvükre vesznek majd?

— Meghiszem, hogy nyelvükre vesznek.

— Nem félsz attól?

Nevettem.

— Akkor, . . . akkor én sem bánom, ha te nem bánod, Pál; ha neked van bátorságod, hát nekem is lesz.

— Hanem azt mondd meg, Erzsike, hogy szívesen jössz-e velem?

— Ha nem mennék szívesen, ... tudhatod, Pál, hogy bizonyára nem is mennék.

Visszamentünk a szobába, s elmondottuk az öregnek, hogy mi már nem búcsúznak egymástól, hanem hárman együtt fogunk visszamenni abba a kis városkába, a hol a nagyvendéglővel szemben van egy esztergályos műhely, melyben egykor a derék Vágner Pál, az elrontott Paprika Jancsinak a doktora lakott. Nem is fognak a komédiások a vendéglőbe szállani, hanem az öreg

összetévesztették, s a tömlőzbe kísérték: nem sok kedve volt hazátlanul bolyongani, de mert-hogy olyan becsületes ember volt, aggódott: vajjon a komédiás Lizikából lesz-e olyan feleség, a kivel egy derék iparos megelégszik? ... Ért-e majd a gazdasszonyi teendőkhöz? ...?

(Folytatása következik.)

TRANSVAALI KÉPEK.

Az egész világ lélekzetét visszafojtva figyel most egy küzdelemre, a melynek mását alig

BOEROK A HARCZBAN.

Vágner Pál fiához, a ki nagyon szívesen fogja látni, nem is ereszti el soha.

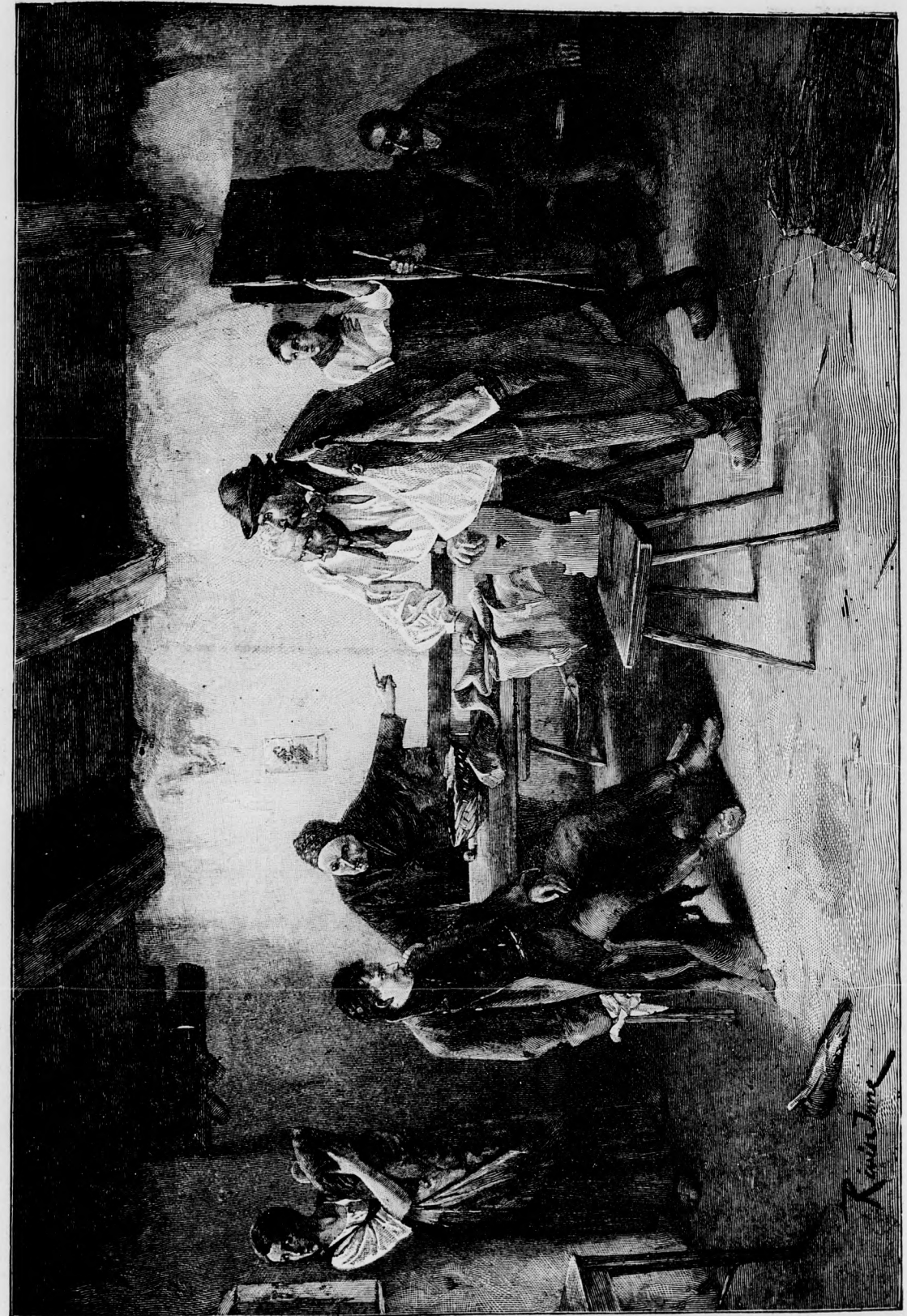
Az öreg komédiás nagy szemekkel nézett reám, az ezerágú vasvilla mozgott a fején, a szemei egy kicsit elhomályosodtak, de a vörös zsebkendővel megtörülgette; majd a Lizika szemébe nézett, s kérdezte tőle:

— A te szivecskéd mit szól ehhez, ... a te jó szivecskéd!

Erzsi elpirult, s édes apja nyakába borult.

Ezzel aztán rendben volt a dolog. Az apus beleunt a vándorlásba, s főleg mióta az a szégyen esett meg rajta, hogy azzal a nyomorult tolvajjal

lehet a történelemben találni. Transvaal maroknyi paraszt-népe, szabadságában és ősi jogaiban látván magát fenyegetve, kesztyűt dobott a világ-hatalmas britt nemzet elé és immár egy hónap óta daczol a valósággal szorongatott helyzetbe hozott, büszke Albionnal. Az élet-halálharc tudata lelkesíti a vitéz boerokat és az vezette őket eddig győzelemről-győzelemre. Ez ideig még egyetlen angol katona sem tette lábát transvaali területre. A boerok rögtön a hadüzenet után támadólag léptek föl és lángeszű öreg tábornokuk, *Joubert*, fővezérlete alatt rohanó vizáriként árasztották el a szomszéd Natal angol

A MENEKÜLŐ

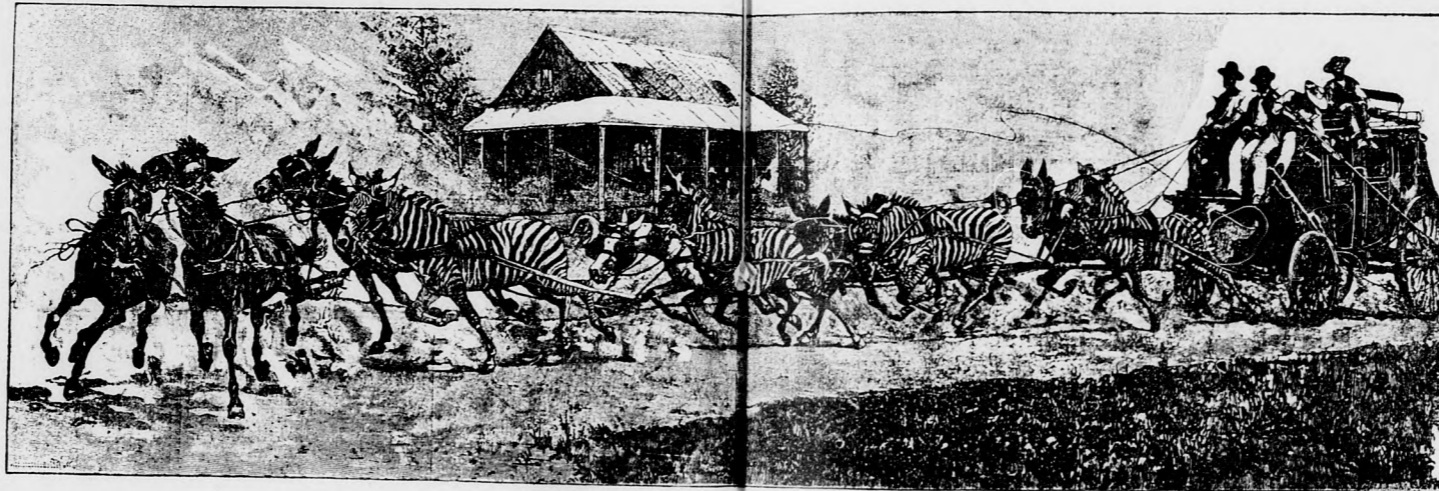
gyarmatot. Tüzérek kitűnően lőnek, lovas rohamuk előtt az angol lovasság nem birt megállani; így ellenállhatatlanul nyomultak előre, az ellenséges csapatokat rendre viaszorították, egy egész angol ezredet fogságba ejtettek és a natali angol haderő javarészt Ladysmith városban kötötték le, mely várost a boerok heves ostrom alá fogták. Igaz, hogy az angolok csapatai most érkeznek ezer- és ezerszámra az anyaországból és a tengeren túlról azzal fenyegetőznek, hogy Buller tábornok 100,000 emberrel fog a boerok ellen vonulni. Ekkor a vitéz boeroknak nem marad más hátra, mint a guerilla-harc; hogy pedig a hadakozás e módja micsoda eredményre vezethet, látjuk Spanyolország példájából, melyet Napoleon sem tudott leigázni.

Mindenképen időszerű lesz, ha a boerok országából szóban és képen bemutatunk néhány jelenetet.

Alig van érdekesebb művelt nép, mint ezek a boerok. Sok tekintetben hasonlítanak a régi bibliai patriarkhákhoz. Nem szeretik a városi életet, sőt bizonyos tekintetben nomádok s a legtöbben családonként egy-egy, a világtól távoleső tanyán laknak, honnan csak vásárokra, vagy gyűlésekre mennek be a szomszéd községekbe. Gondosan bemeszelt házaikban alig van más, mint egy asztal, néhány szék, az ablakfülkében egy-két virágcserep s elöttök fehér, vörössel szegélyezett függöny. De mindenütt ott található egyik szögletben egy kis asztalon a családi biblia, nem ritkán több nemzedék öröksége s az egyetlen könyv a házban, melyből az ebéd előtt és után és ünnepek alatt közösen olvasgatnak. A patriarkhalis életmódnak megfelelően nem nő, hanem az öreg családfő ül az asztal elején s ez a családfő ebéd után és este külön megáldja a családja tagjait. Rendkívül vendégszeretők, az anyagi jóléttel keveset törődnek, házi-állataikkal szemben gyöngédek, szenvedélyesség ritkán mutatkozik náluk, kivéven az általánosan gyűlölt angolokkal szemben, életük egyhangú, eledelben és italban mértékletesek s igazságszeretűk példabeszéd-szerű. De — bármily egyszerű és igénytelen is e nép — nagyon sok józan ész van náluk s kezdettől voltak kitűnő hadvezérek és államférfiak, kik kis hazájuk függetlenségét képesek voltak megvédeni. Állandó hadseregük nincs, de hazaszeretűk oly nagy, hogy vész idején minden

fegyverfogható férfi elmegy küzdeni. Azután ismét visszatérnek csendes otthonukba. Ha egyik-másik egyházi vagy községi téren szerepet visel, dicsősége tetőpontját érte el, még az arany és gyémánt sem rázta fel hidegvérűségükből s mintegy lenézőleg bánnak az idegenekkel, a kik e kincsekért nyugalmukat áldozzák fel.

A boerok ezen nemzeti sajátása hozza azt, hogy hazájuk, európai értelemben véve a szót, nagyon elmaradt viszonyok között van. A vasutat is csak a gyémántot és aranyat kereső angolok építették. Országutak sincsenek s a tágas fensíkon, hol a valódi boerok laknak, épen úgy, mint régebben a magyar alföldön, több száz öl széles-

ZEBRA FOGAT TRANSZVÁLBAN.

szélességben egymást keresztező kerék-nyomok jelölték az út irányát. Nem annyira lovakat használtak, mint ökröket. A nagy szekér elé, mely a néptelen vidéken éléskamara, hálószoba s nem ritkán védővár, rendszeren 6—8, de nem ritkán 12—16 ökröt fognak be. Némely helyeken, különösen a hol a postakocsik közlekednek, az ökrök helyét ló, öszvér vagy épen a zebrák pótolják, de ezek száma is szokatlanul nagy, különösen az angol határ felé eső óriási Drakenberg hegységben, hol olykor valósággal szédítő utakon kell haladniuk. A lóhátság boer már ritkább, inkább az idegenek használják a lovat. A vásárokon, midőn az egész környékből összejönnek ezek az óriási szekerek és a tömérdek ökör s köztök csak egy pár egyszerű fabódé emlékeztet lakóhelyre, csodálatos képeket lát az utazó.

Nem utolsó ezek közt, ha a kocsik elébe valami

csodálatos, csíkos állatokat lát befogva, a melyek hasonlítanak ugyan a lóhoz is, a szamárhoz is, testalkotásra nézve, de azért se nem lovak, se nem szamarak. Ezek a *zebrák*, melyek Afrika déli részein, nagy nyájakban, vad állapotban élnek, rendkívül erősek, de felette szilaj és nehezen szelidíthető állatok. Nagyságra nézve olyanformák, mint egy kisebb ló, vagy az öszvér, bőrük csíkokkal van borítva, úgy, hogy e tekintetben hasonlítanak a tigrishez, a miért tigris-lónak is nevezik.

Sokáig azt hitték, hogy a zebrát teljességgel lehetetlen megszelidíteni, vagy épen hámba szoktatni. S csakugyan nagyon nehéz dolog is ez, de

is befognak egy-egy szekér elébe s akkor aztán nagy teherrel is olyan gyorsan haladnak, a mint csak kívánják.

Képünk is egy ilyen zebra-öszvér fogatot ábrázol, hol a két fajta állat vegyesen van befogva, legelől azonban két öszvér van, melyek az utána jövőket árkon-bokron keresztül szépen elvezetik.

Nem kevésbé érdekesek azonban az idegenek bányatelepei sem, mert ezek nagyobb része, tehát csak a ma már egészen európai jellegű Kimberley kivételével, kalandor lakosságának megfelelően, csodálatos egyveleg: paloták és kunyhók, lóhátas betyárok és keresett finomságú öltözöttü gavallérok, ragyogó kirakattal bíró boltok s zug pálinkás bódék tarka egyvelegben fordulnak elő, épen mint azokat Bret Harte, híres kaliforniai rajzaiban megörökítette. Az ily városokban gyakori a földhöz ragadt szegény, ki másnap százezrek felett rendelkezik és még gyakoribb a dulakodó, vérengző ember, vagy a ravasz szédelő. Ma már kitűnő gépeket használnak a bányászatnál, régebben azonban s szétszórtan még most is, kézimunkával keresték a gyémántot és aranyat, melyek itt feltűnően, csaknem a földszínen vannak. Ezeket a képeket láthatjuk rajzunkon is a kezdetleges jellegű kötelek és csákányok használatával.

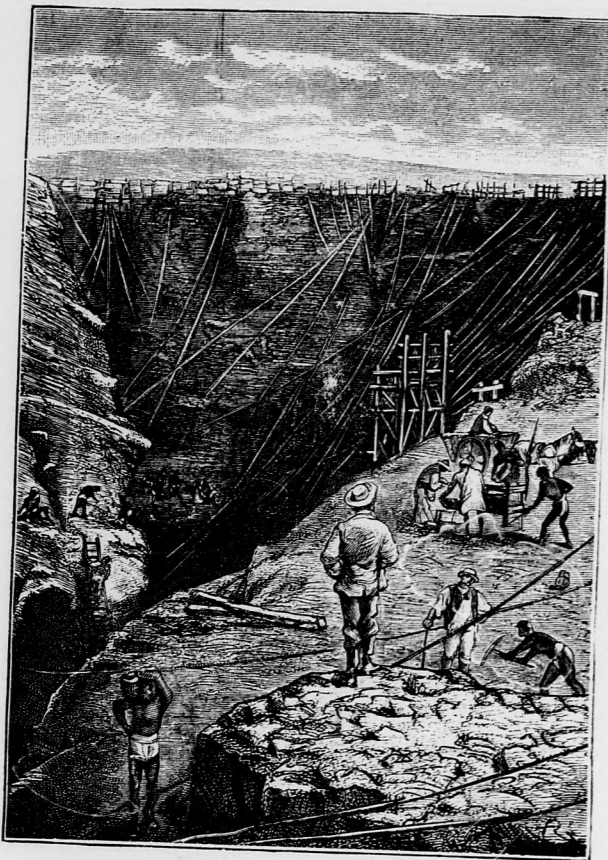
Igaztalanok volnánk azonban, ha azt hinnők, hogy a boerok országa csak ebből a két ellentétes népből áll. A boer egyszerű s épen nem élelmes nép, a minthogy holland őseiknek kereskedelmi szelleme is hiányzik náluk, de a műveltségre hajlama van. A tanyákon az atyák tanítják gyermekeiket, községi iskoláik kitűnőek s városaikban nagy a kényelem. Pretóriát tömérdek kertjeivel valóságos tündérvárosnak mondják, bár környezete nagyon kopár.

A dalt, zenét s társasjátékokat a tanyákon is művelik s az ősi szokásokat kegyelettel őrzik meg.

A MENEKÜLŐ.

Képünkhöz.

Költő, festő, szobrász szeretettel és lelkesedéssel fordul vissza mindig a történelem egy-egy korszakához, mely hőseit, nagy embereket adott a világnak, eszméket hirdetett az emberiségnek és szabadságot szerzett nemzetének

RÉSZLET A TRANSVAALI GYÉMÁNTBÁNYÁKBÓL.

A mi történelmünknek egy még alig mult korszakát is, az 1848—49-iki szabadságharc lelkesítő hatását látjuk újra és újra a költők és művészek alkotásában, mint a nemzeti érzület kifejezését.

Révész Imrétől, az ifjabb festői nemzedék e gyorsan kiemelkedett, s magyarosságában tősgyökeres tagjától való az 1849-iki eseményeknek e képbe írt epizódja.

«A menekülő» című festménye mélyen átértett jelenet a szabadságharc tragikus végnapjából, mikor a fegyver kihullt a vitézek kezéből, a haza földje vézessé vált igaz fiaira, üldözők nyomozták őket s börtön és halál várt rájuk.

Bujdosva, áruhában barangoltak az országban, keresve titkos utat, alattomos alkalmat, hogy az üldözést kijátszassák, s elmenekülhessenek. Segítségökre volt mindenki, úr és paraszt. Nem is kérdezték az ilyen bujosót, hogy kicsoda; jobb is volt nem is mutatni, hogy tudják, mi járatban van, hanem adtak neki pihenő-helyet, elkalauzolták mellékösvényeken és istenhozzádot mondtak neki.

Egyszerű paraszt-házba tért be egy ilyen bujosó, kimerülve, elfáradtan. Felső kabátja alatt ott van a honvéd-atilla. A paraszt család szívesen megvendégeli, de mindenki nyughatatlan, mindenki fél a jövő pillanattól, hogy nyakukra hozza az üldözőket. A környéken zsandárok czirkálnak, jó lesz minél hamarabb tovább futni. A kalauz, a ki a bujosót majd tovább vezeti, ott ül az ajtó mellett, megbízható ember, tudja az utat a patak szélén, a réteken keresztül a szomszéd tanyáig.

Még van idő — tovább mehet. Egy fiatal menyecske, karján kis gyermekével, az ablaknál áll, onnan kémleli az utat. Az öreg asszony, a két férfi, kiknek arczán annyi meghatottság látszik, intik: gyorsan, gyorsan! A lány az ajtót nyitja: most még van idő; a kalauz is fölállni készül ültéből: menjünk.

A bujosó komor, sötét arczczal ül az asztalfőnél. Vajjon jobb-e neki menekülni, elhagyni a hazát, övéit? Ugyan, mikor térhet vissza, mikor láthatja meg azokat, a kiket szeret, a kik most is halálos aggodalommal gondolnak rá? A jövő oly bizonytalan, kétséges és a számkivetésnek kenyerere oly keserű. Ám az ittmaradás ezer veszedelemmel terhes. Börtön sötéteje ásít, bilincs csörög, hóhér kötele int a honfi elé.

A kép egy sötét, gyászos korszak megható jele, a minő akkor ezer és ezer játszódott.

MAGYAR BÉLYEGGYÜJTŐ

November havi ujdonságok.*

Brazília.

A nagy alakú ujságbélyegeket, új értékkel és év-számjelzéssel ellátva, levelek bérmentesítésére használják, természetesen csak ideiglenesen. A B. J. úrtól nekünk beküldött bélyeg hibás nyomásu, mert az évszám 1899 helyett tévesen 1898-al van jelölve. *Levélbélyeg.* 700—1898—700 zöld nyomás, 700 reis értékű narancssárga színű ujságbélyegen.

Francia China.

A régi gyarmati kiadás mintájára egy új érték adatott ki új színben. Eddig halaványzöld volt zölde papíron, az új érték színe pedig sárgás-

* Ezek az új bélyegek Faludi Zsigmond budapesti levélbélyeg-kereskedésében kaphatók.

zöld, fehér papíron. Színes nyomás, fehér papír, szegélyzetszám 13¹/₂. *Levélbélyeg.* 5 centimes, sárgászöld nyomás.

Franciaország.

Marokkó tartomány részére, mely francia birtok, színes felülnyomással (spanyol értékben), ellátott bélyeg jött forgalomba. Nagyon hiszszük, hogy ezt még több érték is fogja követni, melyek szintén e megszállott tartomány részére lesznek kiadva. *Levélbélyeg.* 5 centimes vörös felülnyomás, 5 centimes sárgászöld levélbélyegen.

Guatemala.

Ritka azon hónap, melyben valami újat vagy ideiglenes kiadást ne kapnánk e délamériki köz-

Brasília.

Samoa.

Francia-China.

Perzsia.

Guatemala.

Franciaország.

Réunion.

Perzsia.

Samoa-szigetek.

A két ujonnan megjelent érték eddig is megvolt; postai forgalomban voltak, csak hogy más színekben. A ¹/₂ pence érték barnáslila volt, míg az 1 penny zöld. Most e színüket, úgy hallottuk, a világpostaegylet kívánságára, másokkal cserélték fel. Színes nyomás, fehér papír, vízjegy V. Z. és csillag, szegélyzetszám 11. *Levélbélyegek* ¹/₂ penny kékeszöld, 1 penny vörösbarna.

Zakariás Sándor.

A középiskolák élete az 1898/9. tanévben.

Megnyitjuk ezt az ígért rovatunkat. Fáradságos munka előzte ezt meg: a hazai középiskolák értesítőinek áttanulmányozása. Egész könyvtárt tesznek ezek a hol vékony, hol vastag füzetek. A ki átolvassa őket, az előtt megnyílik a középiskolák életének és

társaságtól. Most is egy ideiglenes bélyeg jött forgalomba, de hogy meddig lesz kapható, azt senki sem tudhatja, minthogy a New-Yorkban már régen megrendelt új bélyegek bár még mindig nincsenek készen, de elkészítésük s kiadatásuk csak napok kérdése, s lehet, hogy mire olvasóink e sorokat olvassák, már az új bélyegek forgalomban lesznek. *Levélbélyeg.* Un centavo — 1899. kétsoros vörös nyomás 5 cent kék bélyegen.

Perzsia.

Tizenkét új értéket adott ki a shah birodalma, melyből a hat legkisebb érték a birodalmi czimerrel, a kardot tartó és a napot hátán viselő orosz-lánál ékes és a hat nagy érték az uralkodó képét viseli magán. E bélyegeket Amsterdamban állították elő, de a kiállítás nem válik dicséretére a

működésének ismerete. Ezt a szerzett ismeretet leteszük lapunk hasábjaira. Azt hisszük, olvasóink érdeklődéssel fogják az új rovatot olvasgatni, melynek apró adataiból, vonásából a végén megkapóan domborodik ki a magyar középiskolák élete. Innen tájékozást szerezhetnek arról, a mi egyébként szinte kínai falakkal van tőlük elszigetelve: a magyar középiskolák összes viszonyairól; micsoda jelesége, micsoda különlegessége van egyiknek-másiknak; micsoda intézmények dívnak itt-ott; hogyan munkálkodtak az önképzőkörök és egyéb ifjúsági egyesületek; mint sikerült az érettségi; mik voltak az írásbeli érettségi tételek a magyar nyelvből stb. stb. Ezen az ismeretnyújtáson kívül még egyéb hasznót is várunk e rovatból: a diákok annyi sokféle életrevaló, üdvös dolgról, szokásról, intézményről olvasnak itten (a melyek az ország különböző intézeteiben el voltak terjedve), hogy kedvet kapnak, már a mennyire rajtuk áll, azoknak a maguk körében való meghonosítására. Mindezt nem számítva, e gyűjteménnyel — melyből alig fog hiányozni az ország valamelyik középiskolájára is — megörökítettük iskoláink pályájának egy esztendői történetét, a mi (elég érdemtellenül) máskülönből méltatás nélkül, megíratlanul szokott leperdülni az örökkévalóságba. Ez a tudat jutalma nehéz munkáinknak.

A főváros intézetei.

I. ker. áll. főgimnázium. Igazgató Himpfner Béla. Buda ezen fiatal intézetének, mely az idén növi ki magát nyolczosztályúvá, 422 tanulója volt s oly tanerőkben bővelkedett, mint Jancsó Benedek, Láng Nándor, Dr. Vári Rezső, Lasz Samu, Dr. Gyulai Agost, Dr. Császár E. Szertárai közül, mint specialitás, említést érdemel az újonnan teremtett *irodalomtörténeti szertár*: áll pedig ez szemléleti tárgyak, idevágó képek, facsimilék, eredeti kéziratok, irodalmi ereklyék, arcképek, mellszobrok, régi írók eredeti kiadásának gyűjteményéből. A szakbeli okulás előmozdítására pompás eszközök ezek. Az ifjúság derék munkásságú „Szaváló-kör”-t tartott fenn. Rajzkiállítást is rendeztek az év folyamán. A görög nyelvet 41-en tanulták 46 pótlóval szemben. Érdekes az értesítőben a *testgyakorlati statisztika*: a legmagasabb osztályról részletes erőfelvétel, mely csupa gyarapodást mutat ki.

II. ker. kir. egyetemi kath. főgimnázium. Igazgató Dr. Demeczky Mihály. Ha úgy szabad szólnunk, ez a főváros *leghelölőbb* középiskolája, tekintve azt, hogy ide járnak a Ferencz József-intézet növendékei. A tanerők közt vannak Dr. Wohlrab Flóris, a kiváló matematikus, Varga Ottó, a fényes tollú történetíró, Dr. Reményi Ede philologus, Dr. Katona Lajos néprajzi író. A tanulók száma 453 volt: két nyolczadik osztály állott fönn. A „Vörösmarty-önképzőkör” erősen munkálkodott, az év folyamán összesen 143 munkát adtak be, igaz, hogy ennek arányoldala is volt, mert 90 a vers e között. Darányi Ignác miniszter, az intézetnek volt növendéke és egykori buzgó tagja, kiváló munkák jutalmazására négy darab aranyat tűzött ki, miket ifj. Rigler György és Szerlemhegyi Jenő VIII. osztálybeli tanulók nyertek el. 160 tagot számlált az önképzőkör. A főgimnázium gyorsíróköre régi, jeles egyesület: 1852 óta virágzik már. Junius 2-án nagy-szabású tornaverseny volt az intézetben: kerékpár-carussal, kardvívás, vívótör-mérkőzés is szerepelt a műsoron. A Nemzeti Színház ifjúsági előadásaiért igen lelkesedtek az ifjak: mindig túljegyezték a rendelkezésre álló jegyeket. A görögöt pótló tárgyakat választók száma itt is felülmúlta a „hellénekét”, az

arány 117 : 82. Az érettségi magyar írásbeli tételei: *a)* Emlébeszéd Petőfi Sándor fölött. *b)* Fejtegetések a költő e mondásának történeti alapját: „Egységünk történe törve, hanyatla erőnk”. (Kisfaludy K.: „Mohács”). *c)* A hőforrásokról. Az érettségi elé 60-an állottak, ezek közül csak 8 bukott; 15 jelesen érett lett.

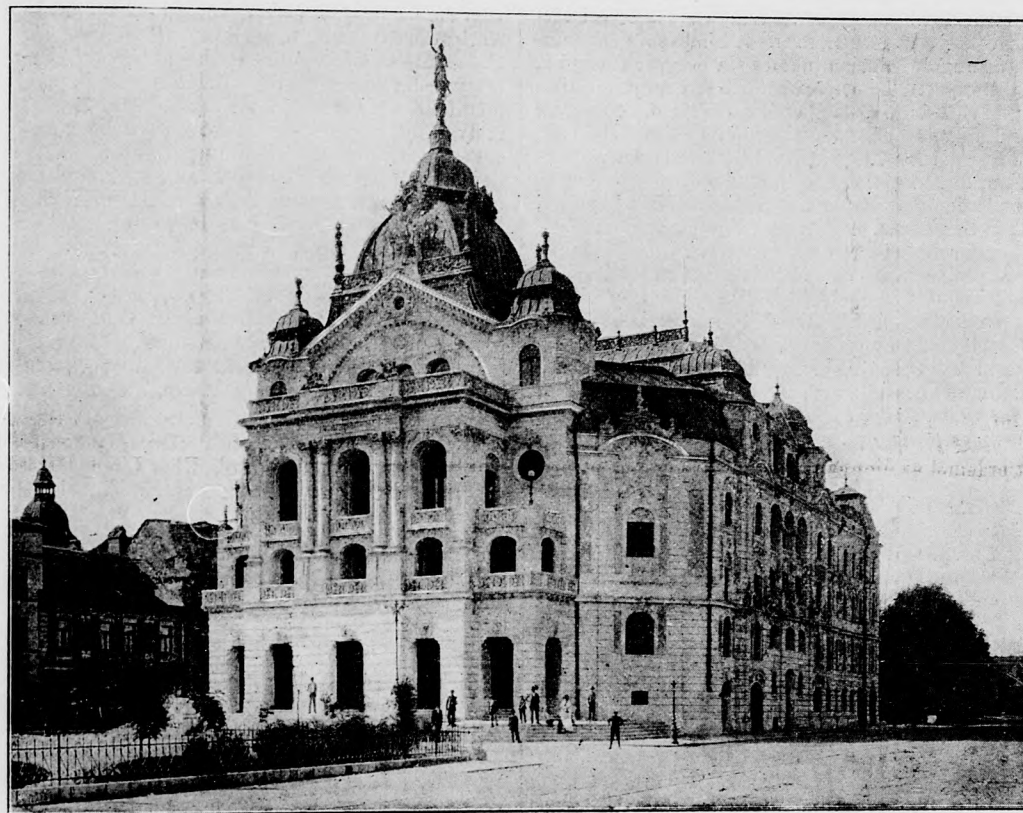
A gimnáziummal kapcsolatban álló *Ferencz József-nevelőintézet* a középiskolai oktatáson kívül a német, francia és angol társalgásban, zenében és testgyakorlásban (lovaglás, vívás, úzás, koresolyázás) képezte növendékeit, előkelő családok fiait, kik között 11 gróf és 5 báró volt. Az összesen 75 növendéket 8 idegen-nyelvi tanár és 14 zene-, festő- és táncztanár oktatta. Párját ritkító nagy játéktér és két gyönyörű tennisztelep állott rendelkezésükre. Az angol labdajátékokat szép eredménnyel űzték, őszszel nyilvános lovagló vizsgájuk volt díszes közönség előtt a Nemzeti Lovardában. A téli évadban Pini operai balletmester tanította a tánczot. Április 15-ikén fényes ünnepélyt tartottak, melyen hosszabb magyar, német és francia nyelvű színelőadások is szerepeltek; „részleteket játszottak Shakspeare „Julius Cæsar”-jából, Schiller „Wallensteins Lager”-jából és Rostand „Cyrano de Bergerac”-jából. Egyébként az intézetben katonás rend uralkodik. A fiúk külön-külön osztályzatot kapnak a fegyelem megtartásából, holmijuk gondozásából, külső csinosítgából, művelt modorból, erkölcsi viseletből, szorgalomból. Szóval a „Ferencz József-intézet” épen nem az urizálás melegágya.

II. ker. állami főreál. Igazgató Mayer József. A budai városrész egyetlen reáliskolájának 451 tanulója volt. A tanárok sorában oly kiemelkedő szakembereket látunk, mint Heller Agost, Paszlavszky József, Dr. Hankó Vilmos akadémikusok, Klug Lipót, Dr. Buday József egyetemi magántanárok, Brózik Károly, Palóczy Lipót, Innocent Ferencz festőművész. Nevezetes mozzanata volt az esztendőnek, hogy Dr. János Béla tanár művészettörténeti előadásokat tartott vetített képekkel; ötvenen hallgatták és jegyezték nagy szorgalommal. Heller Agost, a kitünő fizikus, az intézet műszereivel a középeurópai egységes idő meghatározásához szükséges észleleteket végezi. A középeurópai delet az intézet déli erkélyéről minden nap lövéssel jelzik. Az intézetnek gazdag fizikai, természetrajzi, földrajzi és éremgyűjteményei vannak. A szegényalpnak 4500 frtra rug a vagyona. Az ifjúság „Révay-önképzőkör”-ről bátran elmondható, hogy a legmunkásabb önképzőkör volt az egész országban! Minden tag köteles volt ugyanis havonként legalább egy dolgozatot beadni. Így aztán év végén 296-ra gyűlt a beadott dolgozatok száma. Hát ez mindenképen sok a jóból! A működés elvei figyelemreméltók: a fősúlyt a szabad előadásra vetették, az értekezők munkáikat nem olvasták fel, hanem beszéd alakjában közölték társaikkal. A tagok buzdítása czéljából versenyvitakozásokat rendeztek illetén tárgyakkal: Melyek a szavalás főbb kellékei? „A két szomszédvár” alapeszméje. Ezen eposznak melyik jelenete a legalkalmasabb a lefetésre? stb. Érettségire magyarból ezek voltak a tételek: *a)* „Az ember tragédiája”-nak alap gondolata és eszmemenete. *b)* Az emberi művelődést előmozdító és gátoló természeti okok. *c)* Sajó és Mohács. A 33 maturanó közül 6 jelesen érett és csak 3 bukott.

II. ker. felső keresk. iskola. Igazgató Péter János. Az év-elei nagy tolongások mellett itt csodálatosképen megapadt a tanulók száma: 202-en voltak mindössze. Az intézet rossz helyére és a magas tandíjra vezethető ez

szoralmassabb diáknak is bizonyult. A Maywald József dr.-tól vezetett *gyorsíró-körből* kerültek ki legjobb stenográfus diákok; Bisicz Odón és Krausz József VIII. osztálybeliek innen nyerték el az Országos Magyar Gyorsíró-Egyesület első díjait. Érettségi írásbeli tételek a magyarból: *a)* Az Auróra-kör szerepe nemzeti irodalmunk fejlődésében. *b)* Mária Terézia uralkodásának általános jellemzése Magyarországra nézve. *c)* A megfigyelés és kísérlet szerepe a természettudományokban. Megemlítendő még, hogy a felsőbb osztályokban 130 növendék tanult görögöt, 81 pótló tárgyakat.

Az értesítő elején Prónai Antal tanár igen érdekesen írja le Kalazantius régi híres iskoláját.

AZ ÚJ KASSAI SZÍNHÁZ.

böző foglalkozási ágak terén? Az érettségi eredménye ugyancsak szomorú: 79 jelentkező közül 28 meg-bukott és csak 1 lett jelesen érett.

Parista főgimnázium, igazgatója Janky Károly. A fővárosnak ezt a régi hírnevű intézetét 752 tanuló látogatta. Itt tanítanak Pintér Kálmán, Körösi Albin, Maywald József, Schmidt Ágoston, Suták József ismert tanerők. A jótékonyág ügye igen fejlett ebben a gimnáziumban, a segítő egyesületnek 13.000 forint tőkéje van és mintegy 1000 forintot fordított szegény diákok gyámoltására. Az ifjúság „Gyakorló iskola”-ja rendkívül tevékeny kör, 145 tagja van, leghetesebb tagja Szitányi Elemér volt, kinek kora elhunytát megható szavakkal siratja el az értesítő. Az érdemkönyvbe írasra méltatott 23 dolgozat közül Szitányi 6-ot írt három hónap alatt, miközben a leg-

Ifjúsági előadások vidéken.

November 23-ikán volt az első ifjúsági előadás *Kassán*: „Bánk bán” került színre kitünő előadásban. Katona drámáját még hét más-más színűfajú darab fogja követni. Deczember 7-én a „Fösvény”-t, 20-án a „Czigány”-t, január 17-én a „Szigetvári vértanúk”-at, 25-én „Hamlet”-et, február 8-ikán „IV. László”-t, 22-én „Mukányi”-t, s végül márczius 8-ikán „Thurán Anná”-t fogják előadni. Tudósítónk lelkes szavakkal írja le az első előadást. Ezeröttszáz diák és vagy ötven kísérő tanár foglalt helyet az új kassai színház néző-terén. A földszinten a fiúiskolák, a páholyokban pedig, bájos koszorúként a helybeli leányiskolák növendékei ültek. Maga az előadás csaknem kifogástalan volt. Atgondolt, nemesen átértzett játékkal különösen ki

Természetrzaji kérdés:

Melyik állatrend az az emlősök köréből, melyeknek metsző- és ebfogaik vagy teljes fogazatuk hiányoznak? Nagyrészt a forró égöv alatt élnek; rovarokkal, férggekkel, levelekkel, némelyek dögökkel táplálkoznak. Óskori képviselőik óriási állatok voltak, maradványaikat Európa fiatalabb harmadkori rétegeiben, de főleg Dél-Amerikában találták.

Képrejtvény.

Megfejtési határidő 1899. december 10.

A 8. számban közölt fejtörő kérdések megfejtése:

Számítási kérdés: 4% mellett 1184-ben VII. Lajos alatt, a második kereszties hadjárat alkalmával. $4\frac{1}{2}\%$ mellett 1259-ben, IX. Lajos idejében. 5% mellett 1319-ben, X. Lajos alatt. **Földrajzi kérdés:** Bakabánya. **Történelmi kérdés:** Cook (Kuk) James, híres angol hajós. **Természetrzaji kérdés:** A pettyegtetett gálna. **Képrejtvény:** Ki magán nem tud segíteni, az másnak se adjon tanácsot.

Helyesen fejtették meg: Bleier Imre, Ascher Kálmán, Keresztessy Zsiga, Okolicsányi Pál, Podhrádszky Kálmán, Király Jenő, Kéler Tibor, Simácsér Károly, Havas Pál és Bandi, Paczauer Ervin, Rubner György, Labancz László, Tronner Rezső, Bogdán Ernő. **Baranyi György,** Seefranz Géza, Bohn István, Dragovics István, Weisz Ernő, Akosi Makoldi Győző, Betegh István, Borosnyay Oszkár, Rodowicz Vilmos, Techet Károly, Vágó Károly, Horváth Dezső, Puskás Levente, Kotschy Ferencz, Végh József, Puskás Jenő, Gyapai József, ifj. Izsák Gyula, Szabó Ferencz, ifj. Paksy József, Barla József, Zomoly József, Szeremley Császár Loránd, Géczy Géza, Erdei Vilmos, Szinnyi Merse Zsigmond, Nagy Károly, Ember István, Molnár Aladár, Soós Ignác, Beliczay Zoltán, Vadass Zoltán, Perbay Alajos, Hajós Rezső, Modrowich testvérek, Weiner Félix, Lőrincz Ferencz és Dezső, Freyler József, Strasser József, Hilberth Gusztáv, Benke Andor, Jung Sándor, Klein Géza, Barla Sz. József, Pick Béla, Spitzer Jakab, Strausz Andor, Dukász Jenő, Sebők Dezső, Téglás Géza, Pichler Sándor, Deutschländer V., Botka Andor, Teesz Lajos, Schwitzer Zoltán, Kekécs Kálmán, Schwarz Béla és S., Bartsch Sándor, Szekér Gábor, Novák János.

A jutalmul kitűzött könyvet, Várnai Sándornak «A francia rémuralom története» című művét **Baranyi György** előfizetőnk nyerte meg Marosvásárhelyen (Szentgyörgy-utca 17.)

SZERKESZTŐI TELEFON.

R. S. A «Magyar diákok Párisban» című czikkely valóban szélesebb körökben figyelmet keltett. Lám ön már jó eleve készülődik hozzá: korrepetitorságot vállal, hogy pénzt gyűjtsön rá. Buzgón tanulja a francia nyelvtant. S ha már az utat gyalog szeretné megtenni, hát csatlakozhatik Erdei Károlyhoz, a világszáró debre-

czeni diákhöz. A mi a vándorfelolvasások tervét illeti, az bajosan válik be. Az írásművét várjuk. — **Denk Gusztáv,** Nagyszében. Magunk is szomorú szívvel olvastuk az intézetükben kiűzött sajnálatos ribilliót. Nincs más hátra, mint hogy az illető diákok töredelmes megánással törekedjenek bocsánatot és engesztelést nyerni. Így talán helyre áll a régi rend. — **Zipser Aladár** Ungváron (Dombalja-utca 17.) képes levelezőlapot vált, de budapestieket nem viszonz. — **X. Y.** Budapest. Magánlevelet írunk. — **Freund Gy. igazgató,** Nagy-Bicsé. Melegen ajánljuk Kisfaludy Károlytól «Mátyás diák»-ot és a «Pártütők»-et. Ez utóbbi vígjátékot nem régebben pompásan adták elő a brassói főgimnázium kis diákjai. Kiadóhivatalunk elküldi ezeket. — **Sch. Béla** és **S.** Az epigrammát is ketten írták? Amelyikük a hexametereket faragta, az meglehetősen költő; ám a pentameterek elzengője gyöngye legény. — **P. M.** Szarvas. Érdeklődéssel várjuk a hirt a «Captivi» előadásáról. Antik jelmezekben játszó? — **P. A.** A fordítás gyöngye. **P. . . r Rigó,** Bpest.

Hülsen.

Miért vagy hülsen?
Miért hagysz magamban?
Oly keserű az élet
Ily elhagyatottan.

Nem vagy tehát ember
Szívtelen állapot sem,
Mert ha szeretni tudna,
Az sem lenne hülsen.

Ha ember volna, ön sem gyötörne minket ilyen verssel. **Kéry József.** Dalából a nép nótáinak hangja cseng ki. Ki zenésítette meg? — **Weiland Károly,** Érsekújvár. Az «Írásbeli dolgozatok» 1000 témát foglal magában, sokat vázlatosan és egészen kidolgozva is. A kértett téma nincsen kidolgozva. — **Rácz Miklós,** Rózsahegy. A tudósításokat lapunk szerkesztőségéhez (IV. ker. Egyetem-utca 4. sz.) sziveskedjék intézni. — **Novák János,** Pécs. Három forintos havi részletekben. — **Jánossy Károly,** Sopron. Örömmel adunk hírt az ország legrégebbi önképzőkörének munkásságáról. Jár-e a «T. L.» a *Magyar Társaságha*? — **Barla József,** Csurgó. A mi Kun Bélának nem azonos a mármaroszigeti jogakadémia dékánjával. Ez idő szerint a debreczeni jogászfűjség elnöke. — **Grünfeld Ferencz,** Nagykanizsa. 1. A gimnázium IV. osztályából lehet át lépni. Önkéntességi jog van. 2. A kértzett könyvek kiadóhivatalunknál kaphatók. — **Dobó Mihály.** Valóban nem tudjuk, mi a címe a *bír* «Tanulók Lapja»-nak. A bír fiúk aligha olvassák most azt, inkább az angolokat püffölik. — **Kovács Gyárfás,** Csiksomlyó és **Békey Ödön,** Marosvásárhely. Diákszólásait megkaptuk; fel fogjuk használni. — **Kardos Lajos.** «Az erdélyiek éneke, mikor Cristierna, Batori Zsigmond elűzött hitvese Erdélyből távozott». Jól csengő Himfy-istrófiából buzdítás okából ideiktatjuk az utolsót:

Védőangyal volt Erdélyben,
Bár idegen országa;
Mindenkihez nyájasan szólt
Vidámító orezája.
Boldogítani hű szolgáját
Volt óhaja keblének;
Nem is tudott olyat kérni,
Mit ezren ne tennének.
Most bármit mond, elmegy végkép,
Honnan eljött, honába lép;
De szívekben él neve,
Jóságával véste be.

Kéler Tibor Késmárk. A «Magyar diákok Párisban» czikk önnel együtt sok ifjút megörvendeztetett, a mint azt a szerkesztőséghez jött sok levél bizonyítja. Nem lehetetlen, hogy az eszmének fogantatja les. — **Az ősz és a diák.** Kiméretlen ifjú! A sok ősi vers időnek előtte megöszít bennünket. — **Sz. F.** Bizza csak ránk a tudósításoknak miként való felhasználását.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

TANULÓK LAPJA

A nmélt. vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26808. sz. alatt, Budapest székesfőváros tanácsa által 1895. augusztus hó 20-án 7376. szám alatt ajánlott középiskolai ifjusági hetilap.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:	SZERKESZTI	FŐMUNKATÁRS:	SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
Negyed évre ... 1 frt 20 kr.	Dr RUPP KORNÉL	GAAL MÓZES.	Budapest,
Fél évre ... 2 frt 40 kr.	Kiadja a Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet és könyvnyomda.		IV. ker., Egyetem-utca 4. szám.
Égész évre ... 4 frt 80 kr.	Megjelenik minden vasárnap.		Kéziratokat nem adunk vissza.

IFJÚSÁGI IRODALMUNK.

(*) Minden karácsony meghozza az ifjuság számára készült könyveket. Ezek a könyvek pedig hol jók s csakugyan az ifjuság kezébe valók, hol pedig nem jók, mert sem az erkölcs fejlesztésére nem hatnak, sem pedig az iskolai oktatást nem egészítik ki.

Ma, a mikor a sok író, hivatásos és nem hivatásos, sokat termel, rendkívül meg kell válogatnunk, hogy mit adjunk az ifjuság kezébe. Nem elég, hogy azon a könyvön azt olvassuk, hogy «az ifjuság számára», vagy «ifjusági elbeszélés», hanem azt alaposan meg is kell olvasnunk, s ha megfelel, csak úgy adni a diák-nép kezébe.

Az ifjusági könyvtárak — leszámítva azokat a könyveket, melyek felsőbb helyről jött ajánlat folytán megbízhatók — legtöbbször a hirdetések után ismert ajánlatos címek után vásárolnak könyveket, — gyakran haszon nélkülüket. Ha már egyszer megvan a könyv, hiába olvassa el a vezető tanár, s ha sarokba veti is, a pénzt már kidobták érte, tehát károsodtak. Akárhányszor meg nincs is ideje a teendővel amúgy is agyon halmozott tanárnak még ifjusági munkákat is olvasni. Így aztán megtörténik, hogy silány fércmunkák kerülnek a könyvtárba, nem ritkán drága pénzen.

Tudomásom van arról, hogy Mihály Imrének éppen nem diákoknak való kalandos történetekkel ékeskedő könyvét néhány könyvtár megszerezte. Nyugodtan tehetné, mert egyik előkelő napilapunk annak idején külön tárcacikkben ugyancsak megdicsérte.

Mi is elolvastuk ezt a könyvet, és nemcsak hogy nem ajánlhatjuk, hanem merényletnek tartjuk az ifjuság jó erkölcsé ellen, s éppen azért kiküszöbölendőnek itéljük onnan, a hova véletlenül beférközött.

Honnan tudhatja a könyvet vásárló szülő, tanár vagy diák, hogy milyen és melyik könyv éri meg igazán az érte kiadott pénzt? A napilapok nem foglalkoznak könyvtárbírálattal, a hivatásos kritikai lapoknak a komoly tudományos irodalmat ellenőrizni is alig van elég terenumuk, ifjusági olvasmány csak elvéve kerül bírál'at alá. Ezt sem az olvassa, a kinek éppen szüksége volna rá: a szülő, meg a diák.

Azért, az elmondottak alapján bárki beláthatja, hogy míg egyfelől igen is szükséges a diák-népet tájékoztatni a felől, hogy mi jelent meg, a mi neki való, másfelől az is bizonyos, hogy ezt annak az ifjusági lapnak kötelessége cselekedni, a mely szorosan össze van forrva a középiskolai tanítással. A mi lapunk programjából ez nem is hiányzik, meg is tesszük, hogy a beküldött könyvekről elfogulatlan kritikát mondunk.

Hogy nem számolhatunk be az ifjusági olvasmányok minden termékéről, annak az az oka, hogy *egyés kiadók vagy nem akarnak könyveikről kritikát, vagy félnek a kritikától* s ezért okosabbnak tartják velünk nem közölni, hanem kritika nélkül terjeszteni kiadványaikat. S azt hiszik, mi rövidülünk meg! Pedig maguknak, meg a magyar ifjusági irodalomnak okoznak kárt.